

Илустрована Ратна Кроника

ИЛУСТРОВАНА РАТНА КРОНИКА ИЗЛАЗИ У СВЕСКАМА. — ПРЕТПЛАТА НА 10. СВЕЗАКА СТАЈЕ КРУНЕ 2—. ПОЈЕДИНА СВЕСКА СТАЈЕ 30 ПОТУРА. — ПРЕТПЛАТА --- СЕ ШИЉЕ: КЊИЖАРНИЦИ СВЕТОЗАРА Ф. ОГЊАНОВИЋА, НОВИ САД. ---

1389.

УРЕЂУЈЕ: ДР. КАМЕНКО СУБОТИЋ. — ИЗДАЊЕ КЊИЖ. СВЕТ. Ф. ОГЊАНОВИЋА.

1912./3.

Реч на растанку

Са овом, педесетом, свеском завршује се издавање „Илустроване Ратне Кронике“, те се, пре свега, захваљујемо претплатницима, који су омогућили ово велико и родољубиво издање.

Уредник и издавач почели су „Илустровану Ратну Кронику“ издати са најлепшим намерама, а што није извршено све, што се замишљало, криве су, у првом реду, тешке прилике, у којима је „Илустрована Ратна Кроника“ излазила

Уз све разноврсне тешкоће мене је као уредника државни тужилац у Сегедину због једног чланка оптужио, и само темељној одбрани ваља да захвалим, што нисам осуђен био.

Друге велике наше тешкоће нећемо спомињати, но само толико бележимо, да смо све поднели мирно и без икаква страха.

А. ТРЕСИЋ — ПАВИЧИЋ.

РАДОМИРУ ПУТНИКУ

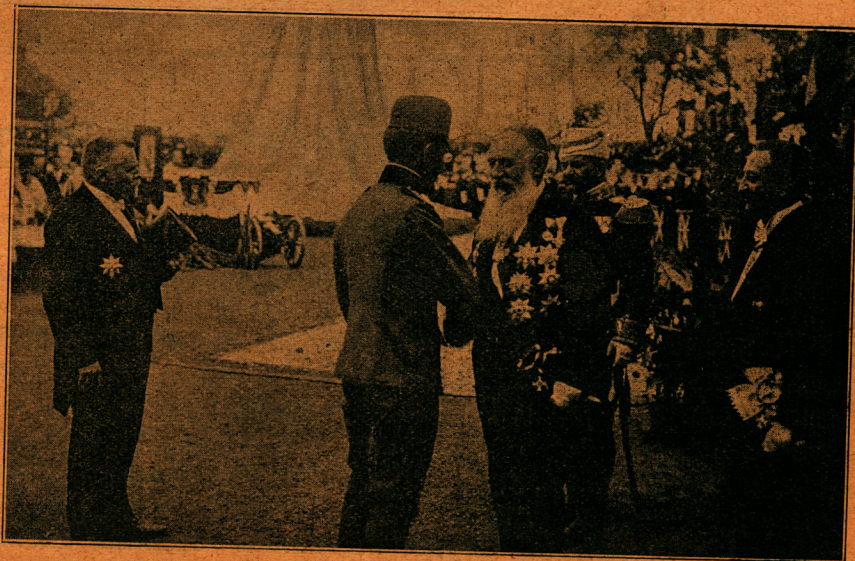
(Из етеникејских пјесама „Косово Освеђено“.

Ко преко модре небеске пучине,
У љетној ноћи, љубични метеор,
Муњевит, сјајан, накнадно
Забл'јеште видила смртницима;

Ти тако разби таму са Косова,
Што л'јена, мрка стољећа свалише;
И, гонећ' мрака грдне чете,
Растури тавници ропства платна.

Пред сјајем твојим мјесец и даница
Бл'једилем вјечне смрти убл'једише:
Од смртна зноја турске славе
Роса по Босфору ситна сипи.

Ал' часком бразда пламена потраје.
Што метеора лемеш је остави:
На небу српске повјеснице
Трајаће вјеком траг сабље твоје:

Славље у Београду: Никола Пашић, министар-председник поздравља престолонаследника Александра.

Јер не тргну је туђе да отимље,
Да сије затор, покоси уљудбе
Мирисно цв'јеће зал'јевано
Знојем и сузама поколења;

Ни од објести, бојном перуником
Таштини глупој злочинске побједи
Да вјенча чело, да јој блудно
Лице руменилом крви личи;

Већ како перо Провидне Одмазде,
Да пишеш њиме пламеним словима
У књизи Клије, међу зв'јездам',
Праведну осуду свирепости:

Развитка вјечна искра над колима,
Ко муња преко леднога Хемоса,
С Јадрана сину к Дринопољу,
С Косова к Битољу осветница.

И кад се диже татарска подмуклост,
Потајна змија бијелим орлима
На Брегалници љутим зубом
Побједне крељути да угризе;

Ти ошину је окатим палошем,
И отровне јој зубе поломи!
У крви њаној опра љагу
Сливнице имена српског славног.

Ој, осветниче, границе Србије
Приближио си граници Душана;
И докле Вардар шумјет' буде,
Пјеваће валовљем славу твоју.

Егеја вали, таласи Јадрана,
О побједниче, на те већ чекају.
Да славној српској војеводи
Заоре пучином епиникиј.

Славље у Београду: Народ поздравља престолонаследника Александра и храбру му војску.

Из мога бележника

Успомена на Кара-Сули и Килиндир

— Од Милеве Тодоровићеве учитељице и болничарке. —

Пођосмо одмах после девет сати. Да би колико толико умирили машиновођу, а и нас, на машини је био један Грк, инжињерски официр. Воз је ишао успорено, опрезно, кроз необрађена и пушта поља, пуна корова и травуљине у којој се налазе остаци још зимушњег рата. Нигде једног дрвета. Свуда, по голим брдима, видимо силуете грчких матроза који стражаре да се ко примакне прузи. Станица нема. Уместо њих прљаве, мрачне, турске карауле, пуне

војника на којима се, ипак, воз заустављао да сазна може ли даље.

Сву ту атмосферу, испуњену страхом и неизвесношћу, сунце, које све сажише чини још тежом и несношљивијом. После сат и по вожње, приближисмо се већ Килиндиру. Виде се и свежи трагови рата. Одело, капе, ранци, празне чауре пушчане и топовске муниције, све то растушено на све стране.

Задржаше нас подалеко од станице, која је

била закрчена возовима. Поскидасмо се с воза и растурисмо по пољани разгледајући место где се борба водила. Дадосе знак да се воз крене и уђе у станицу и у једанаест сати већ смо били у станици на којој је био натпис на бугарском језику.

Опет се ништа није знало о нашем кретању... Одједном чусмо страховиту топовску грмљавину, која се у врло кратким размацама продужи до дубоко у ноћ. Борба се води више Дојрана целу ноћ и дан чији се исход овамо још није знао. Око два сата стиже извештај да у Дојран не можемо због борбе од које се много страховало.

После подне, око шест сати са доктором и г. Мијатовићем, свршеним богословом упутисмо се селу које је двадесет минута било удаљено од станице.

Пут нас је водио право у једну лепо озидану и богату кућу неког аге, која је сада била потпуно празна и пуста. То нас није изненадило пошто су ту били Бугари који нису поштовали ничију својину.

У селу сви говоре македонским дијалектом. Становништво је правило шалу на рачун бугарског „јунаштва“ и њиховог бегства. Остадосмо ту више од пола сата. Упутисмо се другим путем станици. У долини, испод самог села, наиђосмо на један збег Македонаца. Упутисмо се њима. Сви се искупише око нас. У тој групи бедника није било старијих од шесет ни млађих од шеснајест година. Све су друге Бугари одвели силом у борбу противу Срба и Грка.

Упитасмо их ко су и одакле су? — Ми смо Бугари, рече један.

Не, ми смо Македонци, брзо други, а од сада ћемо бити Грци.

Па, добро, од кога онда бежите, рекох им? Од Турака, веле.

Какви Турци сада, њих више нема а и ако их има они су добри људи.

Јесте, бежимо од њих, попалише нам села па се сад селимо, одговарају они гледајући преда се.

Брзо нам би све објашњено кад на десет корака од нас угледасмо једног бугарског свештеника коју је ову масу несрећних Македонаца одржавао у уверењу да ће Бугари, за кратко време, повратити сва изгубљена места па чак ући и у Солун.

Зазорно им је било да признају, а и нису смели, да су Бугари, повлачећи се, палили села и за собом остављали праву пустош, да су Бугари ти који су им огњишта претворили у прах и пепео.

Остависмо ту оголелу, обмањену масу гладних „Бугара“ и дођосмо на станицу. Ја и моја другарица придужисмо се једној групи наших и грчких војника, који су се узајамно частили ракијом и дуваном. У тој групи један грчки војник, с поносом је показивао осталима један чудноват нож, кога је место тесака носио. Нож је био врло леп. Упитах га, преко једног нашег железничара, који је врло добро грчки говорио, дали би продао тај нож.

Не, одговори он, само би могао да поклони.

Колебах се јер ми жао беше да га лишим тог видног знака његовог јунаштва. То је била кама једног бугарског комите. Он је њу Бугарину у борби отео. Напослетку му рекох: дали би он могао, ако ја ту каму узем као поклон, себи да прибави другу?

— Потрудићу се рече он предајући ми тај нож са осмехом који је одавао понос и јунаштво.

Веома сам се радовала тој лепој успомени са овог пута, пуног страха и незгода. Имам у рукама једно од оних сведстава којима су балкански „Пруси“ заводили културу и цивилизацију у несрећној Македонији. Пред његовим страшним и оштрим сечивом српско македонско становништво за ноћ је постајало „велилиш“ Бугарином и екзархистом и своја имања „радо“ стављали у службу велике идеје бугарске.

„Ми смо Македонци а сада ћемо бити Грци“ рекоше нам они јадни бегунци. Те су речи изговорене искрено, без страха, јер пред њима нису били Грци под чију власт потпадају да би се посумњало у њихову истинитост.

Ослобођени терора и страха за свој живот и имање они ће бити најоданији поданици свих оних који им зајемче миран и безбедан живот и рад.

Тако је Бугарска доживела велико разочарење, да је се врло брзо одрекну сви они чију је националну свест држала на ножу и пушци.

Славље у Београду: Престолонаследник Александар са својим штабом полази на свечаност открића споменика.

Славље у Београду: Немачки војни аташе поздравља престолонаследника Александра.

Како је у Скадру и околини.

— Скадарски Арнаути и устанак. — Арнаутски новинарски репшили. — Убиства у околини. — Атишација против Црне Горе. — Зорт арнаутски од Црногораца. — Такмачење између Талијана и Аустријанаца — Срби мирно гледају комедију и раде на свом културном јачању. —

Хрватски „*Ријечки Нови Лист*“ има из Скадра на Бојани веома занимиво писмо од једног скадарског Србина. То писмо са његове занимивости доносимо у целости. Оно гласи:

Скадар, 18. IX. (1. X) 1913.

Догађаји на српској граници одјекнули су овђе много слабије, него што се могло очекивати према патриотским изливима овдашњих Арбанаса при изласку црногорске војске из Скадра. На глас, да је препадом освојен Дебар, била је свечана скупштина овд. „Арб. Нар. Клуба“, која је завршена пјесмом и поворком кроз град са узвицима „Доле Срби“, нарочито поред српских радња. Но на томе је и остало. Нитко, али апсолутно нитко није узео пушку и отишао у помоћ ни из Скадра ни из његове околине. Једино, кад су чули, да је пала Ђаковица, отишли су одавде око 50 Ђаковчана (Арнаута) са сином Исе Бољетинца Мустафом и нећаком Бајрам Цура. Путници из Ђаковице причају, да су се ова господа разбојници јако зачудила, кад су чула да око Ђаковице нема борбе у опће и да је у црногорским рукама, те да су се размишљали да ли да наставе пут.

Овђе излазе три листа. Најстарији (почео је излазити по изласку Црногораца) „*Besa Shgyptare*“, аустрофратарски орган, држи се врло резервисано, као и њене гесе у Бечу. „*Нова Албанија*“ („*Shgypnia e re*“) доноси опширно описе догађаја по чувењу те данашње телеграме демантује сутрашњему броју или ванредним издањем. Извјештаји су апсолутно непоуздани тако да их нико не узима за озбиљне.

Најновији лист „*Taraboš*“ који издаје група талијанских плаћеника на челу са Теренцијем *Точи*-јем, чувеним агентом талијанске владе за вријеме арнаутског устанка од 1911., у сваком броју доноси простачке чланке против Грка и Срба називајући их мизеријама и дивљацима у срањењу са Арбанасима! Учи Европу да даде Албанији Косово. А Грцима поручује да се је 1821, у Атини судило на арбанашком! У сваком броју „*Н. Албаније*“ и „*Тарабоша*“ износе, како Бугари јуначки и брашки учествују

у борби против Срба. „*Тарабош*“ издаје се на талијанском и арнаутском језику а све *шрошкове плаћа* — то је свакоме познато — *талијански конзулат*. У Авлони излази „*Perlindja Shgypenies*“ („*Арбанашка Заједница*“) орган привремене владе. Овај лист се прави луд, у 14. броју од 14. (27.) септембра 1913. каже да се чује да су Арбанаси заузели Дебар! Позива Европу да заштити Арбанасе од српског и грчког дивљаштва и благослови устанак! Међутим од путника се поуздано зна, да је преко *Валоне увезена из Ишалије велика количина пушака и муниције* (заробљене турске пушке пренете су из Бугарске у Италију у Јужну Албанију талијанским торпедјачама.) Осим овога из поузданог извора чуо сам, да је око 20. ов. мј, по нов. календару добио Есад паша у Драч 8 митраљеза са потребном муницијом. То је истоварено као трговачка роба у драчку царинарницу, која се налази у Есадовим рукама. Говори се, да је то намијењено устаницима на сјевер. Из Скадра је ишао католички бискуп Бунички да приволи Есад пашу на заједничку акцију са авлонском владом према Србима. Бискуп га је посветио у његовом чифлику близу Драча — где Есад борави — и исто се вече вратио у пратњи драчког католичког свештеника. Есад је сјутрадан дошао и сам у Драч и дуго конферисао са појединима од многих скупљених бегова из цијеле муслиманске Албаније у Драчу ради савјетовања са Есадом, који је за њих већи ауторитет него И. Ђемал са својом талијанофилском владом. Муслимански лист „*Седаи Милет*“ („*Глас Народа*“), који излази овђе у Скадру на турском језику, назива Есад пашу аустријским а И. Ђемала талијанским агентом. Зна се да овај лист има веза са Драчом и Валомом те је обично добро обавијештен.

*

У околини Скадра неред исти, *убиства непрестано трају*, кажу да се спремају чак и неки скадарски полицајци (Арнаути) да се одметну у хајдуке, те да бар систематски грабе и убијају.

Агитације непрестано трају против Црне Горе. Мис Дерем (*Durham*) опет је отишла у агитацију, пуних цепова. Аустро-талијанско добротворно друштво опет је објавило, да ће дијелити помоћ у храни. Под овом маском добротинства крије се провијантирање арбанашких банда на црногорској граници. Муниција је дошла ту скоро за све разбојнике преко Медове — Љеша — Задриме — Инбана — Гуризи — поред Ренци преко Бардањола за црногорску границу. Котор је досад био центар снабдевања,

Ипак сва ова агитација овђе на ближој црногорској граници нема оног усјеха, који се хшио постићи. Истина, Арбанаси су се скупили, примају храну и новац и муницију од својих протектора али... имају од Црногораца респект те никако још не нападају и поред свих наваљивања, чак су и објављивали да су Тузи већ нападнуте, али никако још није било сукоба осим појединачког пушкарања. Овоме је узрок и неутрално држање племена Пшлак, Темњак, Шаља, Шоша, Пуљит, Ђан и др., која се сјећају црногорске помоћи у 1911., а били су свједоци црногорског јунаштва пред Скадром, те упућују Хоте (и Грде на усамљену борбу или измирење са Црном Гором. Поред мис Деремове (Durham) и католичког свештенства нарочито се одликују отвореном непријатељском агитацијом против Црне Горе браћа скадарског архиепископа Саређије, који су непрестано на путу по Арнаутлуку (у оквиру дијецезе њиховог брата.)

Иначе у Скадру је настало инштересантно шакмичење између Талијана и Аустријанаца. Употребљава се све, нарочито новац и школа. Аустрија има на својој страни цјелокупно свештенство свих могућих редова (католичких.) Језуити имају богословију а осим тога постоји и школа њихова. Осим тога баца се анатема ко пошаље дијете у свјетовне талијанске школе. Све то није помогло, те су отворили основну (пучку) школу на арнаутском језику са учитељима свјетовним (који су свршили фратарску школу, само су остали „свјетовњаци“), али и то слабо помаже и талијански утицај постаје у самој вароши све већи. На арбанашку масу у задње вријеме више дјелује тутњава талијанских аутомобила (први у Скадру) него проклетства фратора. Осим тога талијанска војничка гласба свира арнаутске народне комаде и тиме постаје привлачива.

Свећа у Косову

(Спевао Ј. Капић)

О Илињу, о жарену дану,
Свећа горе у пољу Косову,
Нити ј' уљена, нити је воштена,
Већ јунака крвљу потпаљена.
Свећа горе ноћи о поноћи,
И из себе пламенове дава,
Када спава ливада и трава.
Пламенови мрки и крвави
У небеса дижу се са тала,
Из пољане крвљу намочене,
Српске крви још неосушене
Од оног кобног Видов-дана,
Кад изгину војска Лазарева.
Пламенови мрки и крвави
Абер дају Српству на све стране,
Да се Срби на оружје дигну
И поврате своју дедовину. —
Пет сто годин' дваест и две више
Пламенови из Косова зваше,
Али им се Срби не одзваше!
А кад било двадесет и треће,
Други већи уд'рили пламени
Из Косова поља жаловита:
Пламенови како но ступови,
Пламенови, димом надојени
Изпечене на ражњевим раје,
Па се дими згусли у облаке,
У облаке како но мутапе,
У облаке мрке и црвене;
Ти облаци Балкан надхитили,
Из себе су крвцу проливали,

Врхунац се је постигао свађом између аустријског и талијанског адмирала. Пошто су прекинули свако опћење то се адмиралски савјет не састаје, нити одржава сједнице, усљед чега је енглески вице-адмирал Сесил Бернеј тражио премештај, који он ускоро и очекује, што је вјероватно дало повода гласовима о повлачењу енглеских трупа из Скадра.

Иако је трговина овђе снала на нулу, ипак сваког дана никне по нека нова трговина аустријска или талијанска. Од Аустријанаца долазе обично они од босанских насељеника, који су тамо задоцнили да се обогате, те се журе да овђе бар стигну. Талијани више предузимају грађевине. Већ су почели овђешњи арнаутски трговци да протестују али је аустроугарски консул Цамбаур (а не Цамбауер, као што обично погрешно пишу. -- Ур. „Бр.“) интервенирао на основи капитулација у Турској!

Ми Срби само мошримо ову аустроитало-арнаутску комедију и гледамо да се културно ојачамо. Основали смо читаоницу (једина је у читавом Скадру!), доста смо у тешким материјалним приликама у опште, јер нас сштемашки бојкошују — док у Црној Гори на жалост протежирају наше овђешње душмане, несвјесно али непрестано, чак, на жалост, и ови посљедњи догађаји, изгледа, нису им отворили очи, јер видимо још увијек, да се ништа не предузима, да се ублажи утицај арбанашких трговаца у Црној Гори. Већ о Талијанима не ћу ни да говорим, који су у Црној Гори господари трговине и саобраћаја, за које не важе државни закони чак ни у погледу употребе српског језика! Но о тому другом приликом.

Српско Вам поздравље.

Скадарин.

На освету Србе дозивали.
То су Срби за Бога примили,
Па се српске оружаше војске
Од Србије и од Црне Горе,
Ударише сложено на Турчина,
Одкупише засуђену рају,
Повратише дедовину стару. —

Када буде ноћи о поноћи,
У Косову опет горе свећа,
И из себе пламенове дава,
Када спава ливада и трава;
Ал не дава мрке пламенове,
Пламенове густе и крваве,
Него баца пламене бијеле,
Што по пољу на далеко свете.
Око тизих белих пламенова
О поноћи дивно коло игра;
У колу су српски заточници,
Што падоше дана Видов-дана;
У колу су српски осветници,
Што падоше око Куманова.
Коло води Косовка девојка
Са јунаком Орловићем Павлом,
Са девером Косанчић Иваном,
С ђувегијом Топлицом Миланом.
Коло гледа старац Југ-Богдане
Са својих деветоро сина;
Коло гледа српски цар-Лазаре,
Цар Лазаре и царе Душане;
Гледа коло Марко Краљевићу,
Коло гледа Милош Обилићу;
Гледа коло Страхињићу бане,
И јуначе Мусићу Стеване,

Па беседи српски цар-Лазаре:
 „Хајте децо, српски соколови,
 Ви сте своју младост изгубили,
 Ал сте своје посветили душе!
 Многи пасте, многи изгинусте,
 Ал' како се не ништи ливада,
 Када на њој покоси се трава,
 На пролеће већ се нова јавља,
 Тако није Српство уништено,
 Кад је моје царство разорено,
 Нити се је Српство истражило.
 Кад је српска момчад изгинула

У Косову црног Видов-дана,
 Већ су мајке родиле јунаке,
 Осветили што но су Косово,
 Прославили име Србиново.

Сад су многа села проређена,
 Многа српска младост погубљена,
 Ал ће опет српкиње нам мајке
 Одгојити птиће ждраловиће,
 Који све ће Српство окупити
 Као квочка под крило пилиће!

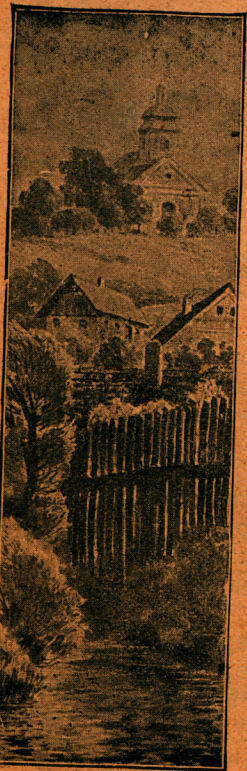

Милош Алексић и његови другови који су заробили бугарског п.пуковника Манева и његов пук.

Нови дани

Од Ж. М. Пауновића

Блешти сунце с неба, зрачни талас ствара
 Са пролећем новим и наш живот нов,
 Престала је јека крвавих ханџара
 Нови ваздух пуни свет и бојни ров.
 Разлила се рапост победничким родом
 Ко да се разлива златни сунчев зрак;
 Доста се гинуло зимус за слободом!
 Нових дана сјај је разломио мрак . . .
 Веселе се диже, радост лице зари,
 Осмехом се краси препланули лик,
 С Авале на Ловћен и на седој Шари
 Покликује вили историјски клик.
 Она земља славна Лазе и Душана
 Спавала је доста побеђеним сном;
 Сад певају тамо деца нових дана,
 Пропевала шума, поље, гај и дом.
 А из сваког кутка шапати се чују
 Ко благослов тајни да нам шаље Бог:
 То јунаци пали у ракама снују:
 „Пасмо! ал' за име и част рода свог! . . .“
 О радуј се, певај, земљо моја стара.
 Што си такве деце изродила крв!
 А ти сунце блистај! нек ти блесак ствара
 Са пролећем новим и наш живот нов! . . .

УЗ НАШЕ СЛИКЕ

Никола Пашић, мин. председник поздравља престолонаследника Александра. Приликом великог славља у Београду, јуначки престолонаследник поздрављан је на сваком кораку. Народ је свога љубимца нарочито славио исказујући му љубав и поштовање, које је на бојном пољу стекао. Војска прве армије коју је престолонаследник водио из победе у победу, особито је одушевљена гледајући у својим редовима свога храброг заповедника, како заједнички подноси све ратне напоре и како их храбри и одушевљава, да издрже у светој борби. Непријатељ је био сваки пут потучен и у дивље бегство натеран где је храбра прва армија са својим храбрим и јуначким вођом надирала. Силни ратни трофеји доказ су тих победа, али је престолонаследник својим јуначким држањем освојио и љубав своје војске и читавог српског народа, која ће га вечито пратити у животу. Мало и велико са љубављу и поштовањем прилазе своме љубимцу, да му искажу, како га обожавају, а то је и њему најлепша залога, да ће кад год владати народом, који му је тако одан, а кога и он свим срцем воли и за чију је срећу и величину излагао свој живот. Славље у Београду истакло је још више народног љубимца престолонаследника Александра, кога је највиши државни достојанственик, министар-председник Н. Пашић, тога дана поздравио и био тумач народног одушевљења и љубави које гаји на спрам свога престолонаследника.

Народ поздравља престолонаследника Александра и храбру војску. Као год што је некад Душан Силни, враћајући се са бојева у којима је побеђивао Грке, Бугаре и Татаре, а проширивао своју државу — бивао сјајно дочекиван, тако ће српска повесница забележити ове сјајне дане славља у Београду, које је

народ приредио својој победоносној војсци и своме љубимцу престолонаследнику Александру, који је ту храбру војску предводио. 11., 12. и 13. август год. 1913. биће забележени, као сјајан доказ, да народ српски уме да цени, уме да се одужује својим великим људима. А који то народ уме па и чини, тај ће увек да рађа великане. После пропасти српскога царства на Косову, када је српски народ тако рећи био обезглављен, рађаху се међу тим притиснутим народом, храбри осветници српски хајдуци, који су свој народ чували и бранили. Српске народне песме, та испевана историја српскога народа овековечила је имена тих осветника. Угледајући се на те храбре своје браниоце, српски народ није малаксао, отимао се, борио се, а пре стотину и више година, видимо га, да је под великим Карађорђем и Милошем извојевао слободу својој отаџбини. А равно после још стотину година осветио је Косово и ослободио петвековног ropства велики део српскога народа. Јуначка српска војска са својим вођама, задобила је у крвавим бојевима оне земље, у кајима је Србин некад краљевао и царевао, па дај боже, да тако од сад на веки остане. Призор на слици приказује нам јуначку киту

српских официра на челу са својим храбрим престолонаследником Александром, како их народ одушевљено поздравља.

Немачки војени аташе, поздравља престолонаследника Александра. Славље у Београду привукло је многобројан народ како из саме Србије, тако и из страних земаља, да види улазак победоносне српске војске, која је скоро годину дана у непрекидним бојевима стајала и победу за победом извојевала. Поред силног народа дошли су из свију земаља страни новинари, да виде тог српског војника, који је све то могао издржати. Дошли су, видели су и дивили се тој јуначкој али скромној српској војсци. Видели су блага али опаљена лица тих српских осветника, видели су питомину тих хероја, који су као људи и као јунаци својој отаџбини стекли угледа, а српском оружју славу. Видимо, да се и заступник велике и силне германије подигао, да буде учесник овога српског славља, па посматрајући улазак храбре српске војске на челу са престолонаследником Александром, није могао на ино, него је као војник, пришао престолонаследнику, да му честита, а тиме да ода пошту и признање храбрости и јунаштву целе српске војске.

Престолонаследник Алексан-

Телеграфско одељење дунавске дивизије на бојном пољу.

дар са својим штабом полази на свечаност откривања споменика. Фараона источнога пред Ђорђем се мрзну силе; Ђорђем су се српске мишице са витештвом опојиле!

Предања су потстрекавала српски народ увек на велика дела. Јуначки подвизи српских јунака, будило је увек свеже наде у српском народу, да ће кад тад, поврагити оно што је његово било и да ће: „тећи вода куд је текла“. Са том надом Србин је легао и устајао, и ево дочекао да опет крвљу својих синова освети тужно и славно Косово. Српске су мишице јачале, свест је сваког Србина потстицала на дело које треба да се обави, а у српском нараштају дознавала је мисао: да се Српство ослободи. Од најмањег до највећег, од најскромнијег до најпоноснијег, од најслабијег до најјачег, све је било запојено једном идејом, сваког је водила узвишена и самопоуздања мисао, да српски народ има снаге, да својом сопственом мишицом извојује и ослободи оне земље, које је туђин притискао и ослободи ону своју браћу, коју туђин гњави и уништује. — И видимо величанствену борбу српског народа са својим непријатељима, најпре са Турчином, а одмах за тим са подмуклом небраћом Бугарима, које у млево сатре и побеђује. Војска српска запојена је том мишљу, вршила је велика дела предвођена својим умним и искусним војсковођама. Група ова виших српских официра са престолонследником представља штаб прве армије која је у овом рату починила велика дела и извојевала славне победе на: Куманову, Скопљу, Прилипу, Брегалници, Криволаку, Кочанима и на другим местима. Дух великога Карађорђа облетао је сваког српског ратника, његова велика мисао, да се ослободи Српство и српске земље, укореењене су како у простом војнику тако и у војсковођама, које су донеле тако обилна пло-

да. Пророчке речи великог митроносног песника владике Његоша обистиниле се.

Телеграфско одељење дунавске дивизије на бојном пољу. У последњем ратовању, Србија је показала, да је у свима правцима напредовала. Spreма војске, тог најјачег ослоња државног, беше код српске војске у сваком погледу најмодернија. Добро и исправно оружје у рукама храбре и одушевљене војске починило је чуда. Непријатељ је бивао на сваком месту где се показао просто — сможден. Бугари су на велико звоно обесили своју спрему, своју храбру војску, али су зато од Срба добили тако славних батина, да ће дуго и дуго запамтити, када су се дрзнули да у Србе дирају. Срби имају поред родољубивих и образованих официра, најјуначнију војску, добро спремну са свим ратним прибором. На слици видимо одељење телеграфских трупа, са потребним прибором а то је важан део целине у рату. Телеграфом се обавештују поједине трупе и упућују куда где треба да напада, а како видимо, у овом српском ратовању и то је било од неизмерне користи за српске победе.

Милош Алексић и његови другови који су заробили бугарског потпуковника Манева и његов пук. У »Илустрованој Ратној Кроници“ бр. 43. приказали смо лик овог јуначког српског војника, а данас доносимо поново слику његову са његовим јуначким друговима, који починише толика јунаштва. Њих седморица успели су, да својим личним јунашвом приморају потпуковника Манева, да се са целим својим пуком преда српској војсци. Кад у српској војсци служе и таки ђетићи, онда та војска може слободно да се назове непобедива. Само седам овако храбрих соколова својим јунашвом изведоше ово велико дело, да су цео пук приморали на предају. Али није ни чудо, та сваки Ср-

бин је јунак, коме нема равна на свету!

Примери јунаштва.

(Догађаји из борбе са Арнаутима) Скопљанска „Нова Србија“ доноси: Батаљон XX. пешадског пука водио је 12. ов. месеца целог дана борбу с Арнаутима и пред ноћ по наређењу одступио на положај ближе Гостивару, одакле су већ пристизала појачања из XIII пешадијског пука „Цара Лазара“. Како неколико наших војника, који су били стражари, нису добили наређење за одступање, то су остали на својим местима, и кад су Арнаути заузели положај, они се сакрију у шуму, одакле су посматрали и слушали, шта Арнаути раде и говоре. Кад су се Арнаути поред ватре разузурили и разбашкарили, приђу двојица од наших војника са бомбама у руди једној групи Арнаута и баце бомбе у сред гомиле. **Десетак Арнаута разнесу у комаде**, а страховити пуцањ бомбе направио је дармар на целом арнаутском положају.

Што је интересантно и за похвалу, ови наши јунаци нису опет одступили, већ су се повукли у шуму и у њој провели ноћ између 12. и 13. ов. месеца; и тек када смо 14-с заузели положај, они су дошли своју чету, причајући својим друговима, како су се провели у арнаутској средини

*

У жестокој борби с Арнаутима, коју је 12. ов. месеца водила 2-га чета I. батаљона XX. пука, на положају 4 сата југозападно од Гостивара, буде опасан рањен командант те чете, пешад капетан г. Миленко Миљковић. Како су Арнаут били на 30 до 40 метара далеко стојала је опасност, да рањеног тана г. Миљковића ухвате и изморе. Али храбри, неустрашими, и снажни редов те чете Ђубомир Вукосављевић, не жалевши мало свој живот и жртвујући се за свог командира, кроз кишу арнаутских куршума, дође до свог командира, узме га и однесе далеко ван сваке опасности од Арнаута. Тиме је капетану г. Миљковићу спасао живот а српској војсци врло ваљаног и храброг официра.

Ускоро отпочеће излазити
Нови Српски Век